ו: דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

לפרש דדוקא נקט בחזקת הכתיב (כ"ב דף מ. ופס) קנין בפני שנים אבל אי ליכא ב' אין הקנין קנין דהא מסקינן הכא דפשרה צריכה קנין ואפילו הכי קאמרי דבנן פשרה בידיה והא דנקט התם בפני ב' משום דאין צריך לומר כתובו ואין רמיה מכאן כלל דיכול להקנות בפני שנים לקיים הפשרה שעשה בידיה ור"ת היה מדקדק מדאמרינן בפרק הזהב (ב"מ דף מו. ופס) היה עומד בגובן ואין בידו מעות כו' ואי אמרת מטבע ניקנה בחליפין ניקני ליה מעות אגב קודר ופשוט מייה דאין ניקנית בחליפין דדוחק היה ליה לאוקמי בגבנא ערטילאי והשתא אמאי לא מצי כגון דליכא תרי ואין קנין מועיל אלא בפני שנים אלא ש"מ דודאי מהני ויש דוחין משום דסתם

גורן מצויין הם בני אדם ס):

נגמר הדין אי אתה רשאי לבצוע.

כגון שכבר דקדקו בדין היטב וכתבו גמרו את הדין דלא מיתסר אלא מש פלוגי אתה חייב דכיון דנתברר כל כך אין להטעותו לעשות פשרה שאילמלא היה יודע שנתברר דינו לזכות לא היה מתרלה לפשרה בשום ענין ופירש בקונטרס שכבר אמרו מש פלוגי אתה זכאי ומש פלוגי אתה חייב ולשון הש"ס מוכח כן ובודאי אבל קשה מאי ביעוא שיין השתא אחר שנפסק הדין לגמרי ובדוחק י"ל שלא יטעו אותו לומר לו ירצאים אבו שמא טעינו בדין ומיהו כשמתחיינין שבועה זה לו זה שרי למימר להו לעשות הביעוא כדי ליפטר מעונש שבועה ס):

אבל אחרן. פי' מין שלא היה דיין ולא היה הדין נא לפניו אלא לפני משה ולאי לדידיה שרי:

טחנה ואפאה. להכי נקט ואפאה לפי שיש דברים שאין מתחיינין בחלה עד לאחר אפייה ומייתי לה פרק כל שעה (פסחים דף ל.) הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין עשאן בחילפא מיתין בחמה פטורין:

אלא בנגד יהודה. והא דכתיב (נחלשים מט) מטרף בני עלית על מעשה דתמר שיבמו הכתוב כדמתרגמינן את מחויתא ולא בהיתתא:

ונמצא חזק רודפו. פירוש לדיין כדמוכח בתר הכי הא דנקט אחד רך שאם היו שניהם מחזקים השני היה מסייעו:

לא תכנים את דבריך. גבי (ד) רש ועשיר לא שייך לשון ירלה שאינו ירא מפניהם אלא כלומר אל תכנים את דבריך כדי לחלוק לו כבוד: כנגד

נגמר הדין אי אתה רשאי לבצוע: סרמ"ש בגק"ש סימן: [6]ר"א בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אסור לבצוע וכל הבוצע ה"ז חוטא וכל המברך את הבוצע הרי זה מנאץ ועל זה נאמר [1]בוצע ברך נאץ ה' אלא [2]יקוב הדין את ההר [3]שנאמר [2]כי המשפט לאלהים הוא וכן משה היה אומר יקוב הדין את ההר אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין אדם לחבירו שנאמר [3]תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון ר' אליעזר אומר הרי שגזל [7]סאה של חטים וטחנה ואפאה והפריש ממנה חלה כיצד מברך [2]אין זה מברך אלא מנאץ ועל זה נאמר ובוצע ברך נאץ ה' רבי מאיר אומר לא נאמר בוצע אלא כנגד יהודה שנאמר [4]ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג את אחינו וכל המברך את יהודה הרי זה מנאץ ועל זה נאמר ובוצע ברך נאץ ה' רבי יהושע בן קרחה אומר [2]מצוה לבצוע שנאמר [5]אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם והלא במקום שיש משפט אין שלום ובמקום שיש שלום אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו שלום הוי אומר זה ביצוע וכן בדוד הוא אומר [6]ויהי דוד עושה [8]משפט וצדקה והלא כל מקום שיש משפט אין צדקה וצדקה אין משפט אלא איזהו משפט שיש בו צדקה הוי אומר זה ביצוע אתאן לת"ק דן את הדין זיכה את הזכאי וחייב את החייב וראה שנתחייב עני ממון ושלם לו מתוך ביתו זה משפט וצדקה משפט לזה וצדקה לזה משפט לזה שהחזיר לו ממון וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו [9](וכן בדוד הוא אומר ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו משפט לזה שהחזיר לו את ממונו וצדקה לזה ששילם לו מתוך ביתו) קשיא ליה לרבי האי לכל עמו לעניים מיבעי ליה אלא [10](רבי אומר) אע"פ שלא שילם מתוך ביתו זהו משפט וצדקה משפט לזה וצדקה לזה משפט לזה שהחזיר לו ממונו וצדקה לזה שהוציא גזילה מתחת ידו רבי שמעון בן מנסיא אומר שנים שבאו לפניך לדין עד שלא תשמע דבריהן או משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן דין נוטה אתה רשאי לומר להן צאו ובצעו משתשמע דבריהן ואתה יודע להיכן הדין נוטה אי אתה רשאי לומר להן צאו ובצעו שנאמר [7]פוטר מים ראשית מדון ולפני התגלע הריב נטוש קודם שנתגלע הריב אתה יכול לנטשו משנתגלע הריב אי אתה יכול לנטשו [11][12](וריש לקיש) אמר [1]שנים שבאו לדין אחד רך ואחד קשה עד שלא תשמע דבריהן או משתשמע דבריהן ואי אתה יודע להיכן דין נוטה אתה רשאי לומר להם אין אני נזקק לכם שמא נתחייב חזק ונמצא חזק רודפו אמר [2]לא תגורו מפני איש ר' יהושע בן קרחה אומר [3]המניין [4]לתלמיד שיושב לפני רבו וראה זכות לעני וחובה לעשיר מניין שלא ישתוק שנאמר לא תגורו מפני איש [5]רבי חנין אומר לא תכנים דבריך מפני איש ויהו עדים יודעים את מי הן מעידין ומי עתיד ליפרע מהן שנא' [8]ועמדו שני האנשים אשר להם הריב לפני ה' [9]ויהו הדיינין יודעין את מי הן דנין ולפני מי הן דנין ומי עתיד ליפרע מהן שנא' [9]אלהים נצב בעדת אל וכן ביהושפט הוא אומר [10]ויאמר אל השופטים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו כי אם (אם) לה' שמא יאמר הדיין מה לי בצער הזה ת"ל [6] עמכם בדבר משפט [7]אין [5]לו לדיין אלא מה שעיניו רואות היכי דמי גמר דין אמר רב יהודה אמר רב [11]איש פלוני אתה חייב איש פלוני אתה זכאי אמר רב הלכה כרבי יהושע בן קרחה איני [12]והא רב הונא תלמידיה דרב הוה כי הוה אתו לקמיה דרב הונא אמר להו אי דינא בעיתו אי פשרה בעיתו מאי מצוה נמי דקאמר רבי יהושע בן קרחה מצוה

*נגמר דדין. שאמרו מש פלוגי אתה זכאי מש פלוגי אתה חייב: אסור לבצוע. משמאלו לדין אסור לדייניים לבצוע: המברך. המשבח: אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום. (ב) וכיון שהיה שומע מחלוקת ביניהם קודם שיבואו לפניו לדין היה רודף אחריהן ומטיל שלום בינם